

СВЕ ОДЛУЧЕНО У СРЦУ

- Добрица Ерић: Нема код нас ни једног доброг песника у чијој поезији не брује чежњиви звуци са Лоркине гитаре
- Драган Колунџија: Кас дете на Козари живео сам оно што ћу касније наћи у Лоркиној књизи „Моћ гитаре“
- Драган Јовановић Данилов: Само име Лорка синоним је за магијски ерос певања

ЊЕГОШ је свет и живог гледао са брда, Лорка са балкона! И као што је Његош желео да после смрти остане на том брду у својој вечној кући, тако нам је Лорка оставио као завештање стихове: „Када умрем оставите балкон отворен“.

И Лорка је, као и Његош, наставио да живи својим делом у том свету кога је некада са балкона посматрао. Величина његовог дела и велика популарност код нас неминовно су оставили трага у поезији наших песника. Зато данас, 60 година после смрти Федерика Гарсије Лорке, отварамо балкон и провирујемо у свет књижевности да би смо у њему потражили Лоркине трагове у нашој поезији.

— Лоркин утицај се осећа код нас до средине шездесетих година, а онда је знатно ослабио, са ослањањем једних песника више на веристичку компоненту, окретање животной емпирији, свакодневним стварима, а других, пак, више ка наслеђу симболизма, култури, уметности и некој врсти обогаћивања знања — каже Радивоје Микић, књижевник критичар. — Највише утицаја код нас Лорка је имао на оне песнике који су се јавили у таласу „песника сељака“ крајем педесетих година. Издвојио бих Добрицу Ерића и Драгана Колунџију. Утицај је нарочито уочљив у Колунџијиној књизи „Затвореник у ружи“, у њој налазимо исту врсту слика, опчињеност пејзажом.

Нови хоризонти

ФЕДЕРИКО Гарсија Лорка рођен је 1898. у селу Фуентевакеросу у близини Гранаде у Андалузији. Раствао је у породици у којој је живело осећање везаности за земљу. Детињство проведено у крилу раскошне сеоске природе оставило је дубоког трага у његовој поезији пуној фолклора и андалузијског села. Овој средини остао је веран и за њу заувек везан.

— Три песника сам много волео у свом ливадском периоду: Јесењина, Тагору и Лорку — каже Добрица Ерић.

— Они су ми и сада међу најдражим и оставили су по један благ траг у мојој души и песмама. И не само у мојим већ и у целом српском песништву, а поготово читалишту уопште. Нема код нас ни једног доброг песника у чијој понекој песми не одјекује далеки лавез Јесењинове керуше, не блиста по неко зрнце росе из Тагориног „Градинара“ и не брује чежњиви звуци са Лоркине гитаре. Оно што су ми у детињству и раној младости биле јуначке народне песме, то су ми касније били Јесењин, Тагора и Лорка, и тек потом и многи други наши песници, од којих се не одвајам ево 40 година.

Мало је познато да је Лорка преко Унамуна, великог шпанског песника и поклоника нашег народног стваралаштва, и сам открио за њега нове хоризоне у нашој народној поезији. Лорку је нарочито привлачила народна лирика.

„Одушевљавао се словенском милоштом и богатством осећања које је откривао у овој за њега до тада непознатој народној поезији“ — сведочио је Миодраг Гардић, познавалац и преводилац Лорке, који је и сам Лорки преводио нашу поезију.

— Под плавим небом родне Крајине још пре него што сам дошао у Београд, живео сам оно, што ћу, такође млад, готово дететом дошавши у Београд, наћи у Лоркиној књизи „Моћ гитаре“ — сећа се Драган Колунџија. — Све

АНДАЛУЗИЈСКИ СЛАВУ: Федерико Гарсија Лорка

оно што сам живео, доживљавао и оставио у завичају: трагику ратног детињства на Козари, сунчане дане и ноћи пуне месечине, зеленило воћњака и башти (код Лорке маслињаци), испуњавало је живот и поезију Лоркину. Није ни чудо што нас је тако овај андалузијски песник страшно и заувек привукао својом поезијом и драмама. Мора се рећи да је Лорка био пре свега природни песник, дакле, онај који је поезију живео, налазио у себи и око себе. Отуда природност и једноставност до које није било лако достигнути.

Поетска страст

ДРАГАН Колунџија је о Лорки написао и песму у књи-

ВОЉЕН ПЕСНИК

ВЛАДИМИР Јагличић је песник млађе генерације и у његовој поезији Лорка се чак ни не наслуђује. О Лорки и његовим траговима у нашој поезији Јагличић каже:

— Лорка је у Србији вољен песник. Тој љубави допринела је свакако, његова популарно интонирана, лака и животна поезија, али и његов трагичан свршетак. У неким раздобљима после Другог светског рата од Лорке је у Србији, ако је реч о страним песницима, био популарнији једино Јесењин.

О Лоркином утицају на српско песништво не може се озбиљно говорити. Он је песник за „обичног“ читаоца. Код неких песника се, особито у љубавним стиховима, где-где осети да воле Лорку (Бранислав Петровић, Бранко В. Радичевић, Петар Пајић, рецимо), али то нису песме које одлучно карактеришу њихово стваралаштво. С друге стране, познајем људе који и не знају за Лорку, а често се, при удварању, послуже са „волим те зелено“. Лорка је незаобилазан песник шпанске поезије 20. века. Мислим, међутим, да је његова поезија испунила своју културну мисију. Она је „прочитана“, може се волети или не волети, док ће поезија неких других његових шпанских савременика, рецимо Хименеса или Унамуна, имати друкчију судбину: мораће стално изнова да буде откривана.

зи „Злато и родитељи“. Сам тврди да је то у знак захвалности за „братство по несаници“. Међутим, код млађих песничких генерација Лорка није оставио тако дубок траг. Тек заједнички духовни осећај може се наслутити код Драгана Јовановића — Данилова.

— Морам признати да не љубим баш много оне Лоркине конформистичке песме из „Циганског романсера“, али његове песме из надреалистичког периода препуне елгијских нежности, платонских занесености и језичких бизарија су нема сумње, сами врхунац његове поезије — каже Данилов. — Иза Лоркине поетске страсти стајала је једна виша трезвеност. Само име Лорка синоним је за магијски ерос певања. Код Лорке све је одлучено у срцу, а

ум заправо и јесте у срцу, тако да су његове песме својеврсне молитве срцу, љубави, лепоте.

„Цигански романсеро“, збирка штампана 1927. пронела му је славу светом. Пун предивних песничких слика, ипак по мало мрачан „Романсеро“ као да је на самом почетку песничког пута, носио у себи страх од смрти и наслуђивао крај. „Маслињаком стизали бронза и сан: Цигани уздигнуте главе“. У маслињаку 19. августа 1936. уздигнуте главе, заглаван у крошње маслина, зеленило о којем је тако често певао, дочекао је тренутак смрти. Тренутак који је као пророк у својим песмама видео и свесно је исчекивао. „Смрт одавно гледа мене с кордовских далеких кућа“.

Марија ПЕТРИЧЕВИЋ

"VEČERNJE NOVOSTI"

30. 09. 1996.